

آپدیت تیر ۱۴۰۵

بررسی تله‌های تستی

نکات مهم

خلاصه

درس طراحی آموزشی

ناشر: انتشارات دانشگاه پیام نور (مهدی محمودی، مرجان معصومی فرد،
نصیبه پور اصغر و فتانه حسنی جعفری)

منبع اصلی دانشگاه پیام نور

مناسب برای رشته‌های //

علوم تربیتی و سایر رشته‌های مرتبط پیام نور

نویسنده جزوه //

تیم تالیف بژیک

نوع فایل //

خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

کیفیت //

تضمین ۱۰۰٪ مطالب

۶

ساعت مطالعه

۱۰۰%

پوشش نکات

۶۰

صفحه مفید

فصل اول: مقدمه ای بر فرایند طراحی آموزشی

- ✓ در عصر فناوری اطلاعات، یکی از اهداف نظام آموزشی، آماده‌سازی شاگردان برای پذیرش تحولات علمی آینده است، در حالی که مهم‌ترین هدف، شکوفایی کامل شخصیت و پرورش ارزش‌های متعالی در آنهاست.
- ✓ دستیابی به این هدف، مستلزم گسترش آموزش و استفاده از شیوه‌های مبتنی بر یافته‌های علمی و عقلی است تا افراد متخصص مورد نیاز جامعه تربیت شوند.
- ✓ متخصصان تعلیم و تربیت، «طراحی آموزشی» را به عنوان یک راه‌حل خلاقانه در نظام‌های آموزشی به کار می‌گیرند، زیرا این امکان را فراهم می‌کند که پیش از شروع آموزش، یک طرح دقیق ایجاد و آموزش بر اساس آن پیاده‌سازی شود.

فرایند طراحی

- ✓ «طراحی» در لغت به معنای ابداع کردن، اندیشیدن یا تنظیم نظریه ذهنی، ترسیم، ساختن و آماده کردن پیش‌نویس برنامه و اختصاص منابع برای دستیابی به یک هدف است.
- ✓ طراحی، فرایندی است که به وسیله آن چیزی ساخته می‌شود؛ همچنین می‌توان آن را یک فرایند عقلانی، منطقی و متوالی برای حل مسائل یا همان فرایند حل مسئله دانست.
- ✓ فرایند طراحی به درک بهتر مسئله، تفکر درباره آن از زوایای جدید و ایجاد راه‌حل مناسب کمک می‌کند و بنابراین ماهیتی پیچیده دارد.
- ✓ یک طراحی با بررسی انتخاب‌ها و احتمالات متفاوت آغاز می‌شود، سپس اجزای مسئله شناخته شده، طرح اولیه ارائه و آزمایش می‌شود تا در نهایت یک طرح دقیق برای حصول نتیجه مطلوب ایجاد گردد.
- ✓ طراحی یک روند تکرارشونده و پیچیده است که نیازمند تجربه و فراست طراح است؛ «تکرارشونده» به معنای تحلیل چندین طرح آزمایشی تا رسیدن به یک طرح قابل قبول است.
- ✓ ویژگی‌های طراحی عبارتند از:

- ✓ طراحی فعالیتی عمل‌گرایانه و لذت‌بخش است.
- ✓ فرایندهای طراحی، فرد را در رسیدن به راه‌حل از طریق درک بهتر مسئله یاری می‌کنند.
- ✓ فرایندهای طراحی، مشارکت انسان را می‌طلبند.
- ✓ فرایندهای طراحی قابل آموزش هستند.

فرایند طراحی آموزشی

فرایند طراحی آموزشی، فرایند تصمیم‌گیری درباره اینکه کدام روش‌های آموزشی برای ایجاد تغییرات مطلوب در دانش، نگرش و مهارت شاگردان با توجه به محتوای خاص و جمعیت دانش‌آموزی خاص بهتر است، تعریف می‌شود.

✓ طراحی آموزشی نیازمند دو فعالیت اصلی است:

✓ تعیین اینکه چه چیزی تدریس شود، که نیازمند فرایند تجزیه و تحلیل دانش است.

✓ تعیین اینکه چطور تدریس شود، که در واقع یک استراتژی (راهبرد) آموزشی برای کمک به شاگردان است.

✓ آموزش، یک سیستم پیچیده متشکل از اجزای فراوان است که برای تحقق یادگیری با هم تعامل دارند و طراحی آموزشی باید به همه این اجزا و تعاملات توجه کند.

✓ از منظر طراحی آموزشی، آموزش دارای پنج جزء است:

✓ هدف: هدف آموزش، ارتقای یادگیری است.

✓ انتظارات از شاگردان: از شاگردان در کلاس چه انتظاری می‌رود.

✓ شکل آموزش: می‌تواند به صورت بحث گروهی، مواد نوشتاری، تلویزیون، کامپیوتر و... باشد.

✓ ترتیب و گروه‌بندی در کلاس: آموزش در همه کلاس‌ها، زیرگروه‌ها و برای تک‌تک شاگردان قابل ارائه است.

✓ مدت زمان آموزش: مدت زمانی که آموزش در طول آن رخ می‌دهد.

✓ طراحی نظام آموزشی، فرایند نظام‌مند و کل‌گرایانه تجزیه و تحلیل، طراحی، توسعه و ارزشیابی یک سیستم کامل آموزش است.

✓ هر موقعیت آموزشی متشکل از سه متغیر است:

✓ روش‌های آموزش: تصمیم‌گیری در مورد ارائه و سازمان‌دهی محتوا و روش‌های مدیریتی.

✓ نتایج آموزشی: هدف‌ها یا پیامدهای حاصل از آموزش که باید اثربخش، کارآمد و جذاب باشند.

✓ شرایط آموزشی: پیش‌بینی روش‌های مناسب برای دستیابی به نتایج در شرایط داده شده.

✓ طراحی آموزشی را می‌توان بر حسب دو سطح خرد و کلان تعریف کرد. در سطح کلان، طراحی آموزشی عبارت است از رویه‌هایی که جهت اصلی پروژه را فراهم می‌کنند و در سطح خرد، دربردارنده طراحی دروس و استراتژی‌های آموزشی است.

رفتارگرایی و طراحی آموزشی

✓ نظریه غالب در نیمه اول قرن بیستم، رفتارگرایی بود که بر رفتارهای قابل مشاهده و عینی تأکید داشت و یادگیرنده در آن نقشی انفعالی ایفا می‌کرد.

✓ در این دیدگاه، یادگیری زمانی رخ می‌دهد که تغییرات قابل اندازه‌گیری و مشاهده‌پذیر در فراوانی عملکرد یادگیرنده صورت گیرد.

✓ طراحی آموزشی رفتارگرا با «تحلیل وظیفه» برای تجزیه یک موضوع به اجزای تشکیل‌دهنده‌اش آغاز می‌شود و سپس طراح، توالی رویدادهای یادگیری و هدف‌های آموزشی را مشخص می‌کند.

✓ در نهایت، فرصت تمرین برای یادگیرنده فراهم شده و ارزشیابی بر اساس ملاک از پیش تعیین‌شده صورت می‌گیرد تا در صورت کسب امتیاز لازم، آموزش‌های بعدی را دریافت کند.

شناخت گرای و طراحی آموزشی

✓ گرچه تئوری شناخت‌گرایی در سال‌های ۱۹۵۰ رشد کرد، اما در دهه ۱۹۷۰ با شروع رشد علوم شناختی، تأثیرگذاری آن در طراحی آموزشی آغاز شد که منجر به تغییر تأکید از رفتارهای بیرونی به ذهن درونی شد.

✓ تأثیر علوم شناختی در طراحی آموزشی از طریق کاربرد پیش‌سازمان‌دهنده‌ها، وسایل یادیار، استعاره‌ها، دقت در سازماندهی مواد از ساده به پیچیده و اجزای معنادار برجسته شده است.

✓ شناخت‌گرایان به جای تأکید بر محیط بیرونی، بر فرایند ذهنی تأکید دارند و به جای تحلیل تکلیف، بر «تحلیل یادگیرنده» نیز تمرکز می‌کنند.

✓ طراحان شناخت‌گرا به ساختارهای ذهنی و نقش فعال یادگیرنده توجه کرده و با فراهم کردن موقعیت‌های شبیه‌سازی شده، تجارب یادگیری را به زندگی واقعی نزدیک‌تر می‌کنند.

سازنده گرای و طراحی آموزشی

✓ دلالت‌های سازنده‌گرایی بر طراحی آموزشی در سه فاز اصلی بررسی می‌شود: تجزیه و تحلیل، تدوین و ارزشیابی.

✓ **تجزیه و تحلیل:** در روش سازنده‌گرایی، محتوای آموزشی نمی‌تواند از قبل مشخص شود و طراحان از خرد کردن متن به اجزای جزئی دوری کرده و موافق محیط‌های یادگیری پیچیده‌ای هستند که دانش و مهارت ذاتاً در آن وجود دارد.

✓ بر اساس این دیدگاه، به جای هدف‌های عملکردی، به دنبال کارهای اصیل و معتبر هستند تا یادگیرندگان بتوانند مسائل جهان واقعی را حل کنند؛ برای مثال، هدف این است که یادگیرنده مانند یک تاریخدان فکر کند.

✓ **تدوین:** تدوین از نظر سازنده‌گرایان، ایجاد محیط‌های آموزشی دانش‌آموزمحور و مشارکتی است که از طریق کارهای اصیل و داربست‌زنی‌های معلم حمایت می‌شوند.

✓ آیتم‌های اصلی در تدوین طراحی سازنده‌گرا عبارتند از:

✓ **یادگیری فعال:** آموزش یادگیرنده‌محور است و فهم معنادار زمانی رخ می‌دهد که دانش‌آموزان روش‌های مؤثری برای حل موقعیت‌های مسئله‌دار تدوین کنند.

✓ **داربست زنی:** فرایندی از راهنمایی که یادگیرنده را از آنچه می‌داند به آنچه باید بداند، هدایت می‌کند.

✓ **ارائه تکالیف اصیل و وابسته به زمینه:** شناخت واقعی زمانی رخ می‌دهد که کار و فعالیت در جهان واقعی انجام شود.